

Ярошенко Т.О., Бугасова Т.В.

(Київ, НаУКМА)

БІБЛІОТЕКА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ “КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ”: ІСТОРІЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ

Історія бібліотеки Києво-Могилянської академії невід’ємно пов’язана з історією славетної Академії, яка поклала початок розвитку вищої освіти в Україні.

Досить важко визначити точну дату створення бібліотеки, але цілком зрозуміло, що початок свій вона бере ще з часів Київської братської школи (1615р.). Початок бібліотеці поклав Петро Могила. За кілька днів до смерті заповів Академії всю свою книжкову колекцію різними мовами, що збирав протягом життя, це 2130 вітчизняних і зарубіжних видань. Такий великодушний жест Петра Могили з часом перетворився на добру традицію жертвування власних книгозбірень багатьма видатними діячами України, випускниками, професорами Академії та іншими доброзичливими особами. На кінець XVII ст. у бібліотеці нараховувалось близько 3500 книжок, у тому числі видань з XVI ст. і першої половини ХУПст. -1813, а другої половини XVII ст. -857. Характер цих книжок засвідчує каталог, складений тоді професором Іринеем Фальковським: богословських - 525 томів, історичних - 253, філософських - 90, з риторики, поезики і граматики - 236, різних лексиконів - 69, з медицини, математики та астрономії - 76. Певне, тут переважали підручники та посібники різними мовами, передусім латинською (1). Бібліотека комплектувалася за рахунок купівлі та передплати книг, періодичних видань та іншого навчального приладдя (глобусів, математичних та фізичних приладів).

Видання до бібліотеки надходили з таких великих центрів книгодрукування Західної Європи, як Венеція, Рим, Флоренція, Париж, Берлін, Лейпциг, Базель, Амстердам, Краків, Варшава, Вільно та інші. У 1759 році митрополит Арсеній Могилянський написав за свій рахунок для Академії французькі та німецькі газети, а також “Трудолюбивую пчелу” (2).

У 1768 році при бурсі почала створюватися “особая библиотека” (3) для найбідніших студентів, які не мали можливості за власний рахунок купувати книги. Її ініціатором та засновником був вихованець Академії, відомий український вчений М.М.Бантшиш-Каменський.

Бурсацька й академічна бібліотеки були об’єднані в 1780 році. Об’єднана бібліотека нараховувала в цей час близько 12000 томів

дорогоцінних вітчизняних і зарубіжних видань з богослов'я, історії, літератури, географії, філософії, риторики, піітики, граматики, медицини, математики, астрономії, публіцистичної літератури, словників тощо. Бібліотека декілька разів постраждала від пожеж. Так, у 1780 році згоріло близько 9000 томів, у 1811р.–1000томів. На кінець XIX ст. бібліотека Києво-Могилянської академії, що перейшла до Духовної академії, нараховувала 150 тисяч томів російською, французькою, німецькою, польською та іншими мовами видань, починаючи від елементарних підручників до творів стародавніх і сучасних класиків науки і культури(4). Це, безперечно, була одна з найбільших книгозбірень не лише в Україні.

Закриття Духовної академії на початку 1920 року, відомі соціально-політичні події призвели до майже повного знищення бібліотеки. За роки тоталітарного режиму більшість книжок було або втрачено назавжди, або передано до інших інституцій.

Певна частина книжок (книги, рукописи, стародруки) зараз зберігається у Центральній науковій бібліотеці ім. Вернадського НАН України.

У лютому 1992 року бібліотека, як і славетна Академія, відновила свою діяльність.

Сьогодні фонд наукової бібліотеки Національного університету “Києво-Могилянська Академія” містить понад 200 тисяч томів, близько 400 назв періодичних видань. Це - сучасна наукова та навчальна література з філософії, історії, релігієзнавства, культурології, економіки, природничих наук, мистецтва, художня література та ін. Майже 40% фонду складає література іноземними мовами, передусім англійською. Фонд сучасної бібліотеки представлений цінними колекціями та виданнями багатьох країн світу, дарами фондів, інституцій, бібліотек, приватних осіб не лише з України, а й США, Канади, Франції, Австралії, Польщі та інших країн світу.

Сучасний фонд має такі рідкісні та цінні видання, як “Требник Петра Могили”: Репринтне видання 1646р.-Канберра-Мюнхен-Париж, 1988; “Острозька Біблія”: Репринтне видання 1581р. - Вінніпег, 1983; Историко-культурный атлас по русской истории” / Сост. Н.Д.Полонской; Под ред. проф. М.В.Довнар-Запольского.-К., 1913; Релігійні містерії. - Амстердам, 1698; Грушевський М. Історія України-Руси; в 10т. - Нью-Йорк, 1954–1958; Данте Аліг'єрі “Божественна комедія /Грав. Г.Доре.-1890; “Encyclopedia Americana”: In 30 vol.- Danbury, 1990; Encyclopedia Britannica”: In 24 vol.-Chicago- London-Toronto, 1958; Encyclopedia of Ukraine”: In 5 vol./Ed. by V.Kubiyovyc.-Toronto-Buffalo-London, 1984 та багато інших.

За рік бібліотека обслуговує більше 70 тис. відвідувань читачів, яким видається близько 120 тис. примірників через систему абонементів та читальних залів. Для сучасного періоду діяльності наукової бібліотеки Університету особливе значення має визначення пріоритетів, серед яких основні:

— впровадження сучасних інформаційних технологій: робота в новому середовищі реального доступу до світових та вітчизняних інформаційних ресурсів та через INTERNET.

— підвищення повноти, оперативності задоволення запитів читачів; інформаційне забезпечення всіх напрямків науково-дослідницької та академічної діяльності Університету:

— розширення репертуару послуг користувачам до рівня відповідного сучасним закордонним університетським бібліотекам. Ми хочемо, щоб із стін нашого Університету виходили високоосвічені люди, які будуть визначати політику, економіку, культуру нашої держави. Тож, безперечно, сучасна бібліотека з відповідним фондом та технічним обладнанням сприятиме цьому. Ми прагнемо приблизити нашу бібліотеку до поняття “віртуальна бібліотека” - бібліотека, яка не обмежена простором і часом та надає доступ в будь-який час до будь-яких інформаційних ресурсів, де б вони не знаходились.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

(1) Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори.-К., С.222.

(2) Аскоченский В. Киев с древнейшим его училищем Академией. Ч.2.К., 1856. -с.302.

(3) Там само.

(4) Сотниченко П. А. Бібліотека Києво-Могилянської Академії. Філософські джерела // Від Вищеньського до Сковороди.-К., 1972..-с.53

Васильєв В.П., провідний спеціаліст

Видавничий дім НаУКМА

ПУБЛІЙ ОВІДІЙ НАЗОН ТА КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

У 1724 році відомий дослідник Сибіру Данило Готліб Месершмідт після зустрічі в далекому Семчинську з сибірським архієреєм Інокентієм, не приховуючи здивування, записав у своєму щоденнику, що пастир вільно володіє латиною і напам'ять декламує Овідія. Майбутній святий Інокентій Кульчицький був випускником Києво-Могилянської академії, в якій вивчення творчості Вергілія, Горація, Овідія, Сенеки та інших античних авторів,